

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

18. november 2020*

[Tekst berigtiget ved kendelse af 13. januar 2021]

»Præjudiciel forelæggelse – samarbejde på det civil- og handelsretlige område – forordning (EU) nr. 1215/2012 – lufttransportaftale – værnetingsklausul tegnet af en passager, der er forbruger – passagerens fordring i forhold til luftfartsselskabet – overdragelse af denne fordring til et inkassoselskab – luftfartsselskabets mulighed for at gøre værnetingsklausulen gældende over for det selskab, der har erhvervet nævnte passagers fordring – direktiv 93/13/EØF«

I sag C-519/19,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy (den regionale domstol i Warszawa, 23. appelafdeling for handelssager, Polen) ved afgørelse af 13. juni 2019, indgået til Domstolen den 9. juli 2019, i sagen

Ryanair DAC

mod

DelayFix, tidligere Passenger Rights sp. z o.o.,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot, og dommerne L. Bay Larsen, C. Toader (refererende dommere), M. Safjan og N. Jääskinen,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Ryanair DAC ved advokat A. Kasnowska og radca prawny M. Józwiak,
- DelayFix, tidligere Passenger Rights sp. z o.o. ved advokati M. Misiaszek, K. Żbikowska og I. Wiczorek,

* Processprog: polsk.

- den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,
- [Som berigtiget ved kendelse af 13. januar 2021] Europa-Kommissionen ved M. Heller, A. Szmytkowska og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 25 stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1) og af Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29).
- 2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side Passenger Rights sp. z o.o., nu DelayFix, Warszawa (Polen), der er et selskab med speciale i inddrivelse af fordringer, hvortil luftfartspassageren har overdraget sine rettigheder, og på den anden side luftfartsselskabet Ryanair DAC, der har hjemsted i Dublin (Irland), vedrørende udbetalingen af 250 EUR som kompensation for aflysning af en flyafgang i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (EUT 2004, L 46, s. 1).

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 93/13

- 3 Det følger af artikel 1, stk. 1, i direktiv 93/13, at formålet med dette direktiv er indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere.
- 4 Dette direktivs artikel 2 bestemmer:
 - »I dette direktiv forstås ved:
 - [...]
 - b) »forbruger«: en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv
 - [...]«

5 Nævnte direktivs artikel 3 fastsætter:

»1. Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.

2. Et kontraktvilkår anses altid for ikke at have været genstand for individuel forhandling, når det er udarbejdet på forhånd, og forbrugeren derved ikke har haft nogen indflydelse på indholdet, navnlig i forbindelse med en standardkontrakt.

Den omstændighed, at visse elementer i et kontraktvilkår eller et enkelt kontraktvilkår har været genstand for individuel forhandling, udelukker ikke anvendelse af denne artikel på resten af en aftale, hvis en samlet vurdering fører til den konklusion, at der alligevel er tale om en standardkontrakt.

Hvis en erhvervsdrivende hævder, at et standardiseret kontraktvilkår har været genstand for individuel forhandling, har han bevisbyrden.

3. Bilaget indeholder en vejledende og ikke-udtømmende liste over de kontraktvilkår, der kan betegnes som urimelige.«

6 Direktivets artikel 4, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Det vurderes, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne [...]«

7 Artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 bestemmer følgende:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

8 Punkt 1, litra q), i bilaget til dette direktiv vedrører »[k]ontraktvilkår, hvis formål eller virkning er [...] at ophæve eller indskrænke forbrugers adgang til at rejse søgsmål eller benytte andre retsmidler [...]«.

Forordning nr. 1215/2012

9 Kapitel II i forordning nr. 1215/2012 med overskriften »Kompetence« består af ti afdelinger. Afdeling 1 med overskriften »Almindelige bestemmelser« indeholder forordningens artikel 4, som bestemmer følgende i stk. 1:

»Med forbehold af denne forordning skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat.«

- 10 Afdeling 2, der har overskriften »Specielle kompetenceregler« og er omfattet af kapitel II, indeholder forordningens artikel 7, som fastsætter:

»En person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges i en anden medlemsstat:

- 1) a) i sager om kontraktforhold ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes
- b) ved anvendelsen af denne bestemmelse, og medmindre andet er aftalt, er opfyldelsesstedet for den forpligtelse, der ligger til grund for sagen:

[...]

- ved levering af tjenesteydelser, det sted i en medlemsstat, hvor tjenesteydelserne i henhold til aftalen er blevet leveret eller skulle have været leveret

[...]«

- 11 Afdeling 4 i dette kapitel II med overskriften »Kompetence i sager om forbrugeraftaler« indeholder forordningens artikel 17, som bestemmer:

»[...]

3. Denne afdeling finder ikke anvendelse på transportaftaler, bortset fra aftaler, hvorved der for en samlet pris ydes en kombination af rejse og ophold.«

- 12 Artikel 25 i forordning nr. 1215/2012, som er indeholdt i afdeling 7 med overskriften »Aftaler om værneting« i samme kapitel II, har følgende ordlyd:

»1. Såfremt parterne, uanset deres bopæl, har aftalt, at en ret eller retterne i en medlemsstat skal være kompetente til at påkende allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i anledning af et bestemt retsforhold, er denne ret eller disse retter kompetente, medmindre aftalen er materielt ugyldig efter loven i den pågældende medlemsstat. Medmindre parterne har aftalt andet, er denne ret eller disse retter enekompetente. Værnetingsaftalen skal være indgået:

- a) skriftligt eller mundtligt med skriftlig bekræftelse
- b) i en form, der er i overensstemmelse med den skik og brug, som parterne følger i deres indbyrdes forhold, eller
- c) inden for international handel, i en form, der er i overensstemmelse med en sædvane, som parterne har eller burde have kendskab til, og som inden for sådan handel er almindelig kendt og regelmæssigt fulgt af parter i aftaler af samme type inden for den pågældende handelsbranche.

[...]«

Polsk ret

- 13 Artikel 509 i Kodeks cywilny (den civile lovbog) bestemmer følgende i den affattelse, der finder anvendelse på hovedsagen:

»§ 1. En kreditor kan uden debtors samtykke overdrage fordringen til tredjemand (overdragelse af fordringer), medmindre loven, aftalen eller forpligtelsens art er til hinder herfor.

2. Overdragelsen af fordringen omfatter alle dertil knyttede rettigheder, herunder krav på morarenter.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 14 Passenger Rights, der er et selskab med speciale i inddrivelse af luftfartspassagerers fordringer, nu DelayFix, anlagde for Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie (retten i første instans i Warszawa, Polen) sag med påstand om, at luftfartsselskabet Ryanair i henhold til forordning nr. 261/2004 tilpligtes at betale det 250 EUR som compensation for aflysning af en flyafgang mellem Milano (Italien) og Warszawa, fra hvilken flyafgang en passager havde overdraget selskabet sin fordring i forhold til dette luftfartsselskab.
- 15 Ryanair fremsatte en indsigelse om, at de polske retsinstanser savnede kompetence, eftersom vilkår 2.4 i selskabets almindelige befordringsbetingelser, som denne passager havde accepteret, da vedkommende købte sin billet online, bestemmer, at de irske retsinstanser er kompetente. Ifølge Ryanair er DelayFix som erhverver af den nævnte passagers fordring bundet af dette vilkår.
- 16 Ved kendelse afsagt den 15. februar 2019 forkastede Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie (retten i første instans i Warszawa) denne indsigelse mod rettens kompetence, idet den fandt, dels at værnetingsklausulen i den befordringsaftale, der bandt passageren og luftfartsselskabet, var urimelig som omhandlet i direktiv 93/13, dels at DelayFix som erhverver af vedkommendes fordring efter aflysningen af flyafgangen ikke kunne være bundet af et sådant vilkår.
- 17 Ryanair har iværksat appel af denne kendelse for den forelæggende ret. Luftfartsselskabet har gjort gældende, at eftersom DelayFix ikke er forbruger, er sidstnævnte ikke omfattet af den domstolsbeskyttelse, der er fastsat for forbrugeraftaler.
- 18 Den forelæggende ret har præciseret, at det følger af de nationale bestemmelser og af nuværende praksis fra Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen), at et kontraktvilkårs urimelige karakter kan fastslås som led i behandlingen af et søgsmål med påstand om betaling, som en erhvervsdrivende, der har erhvervet en forbrugers fordring, har anlagt mod debitor.
- 19 For det første ønsker denne ret imidlertid oplyst, om erhververen af en forbrugers fordring, henset til artikel 3, stk. 1, og artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, ligeledes kan betragtes som forbruger. Denne ret nærer nærmere bestemt tvivl om, hvorvidt forbrugerens overdragelse af sin fordring til en erhvervsdrivende bevirker, at sidstnævnte indtræder i vedkommendes rettigheder, hvorved denne erhvervsdrivende får mulighed for at påberåbe sig den gunstige EU-retlige ordning på området for forbrugerbeskyttelse, som bl.a. følger af dette direktiv.
- 20 For det andet vedrører den forelæggende rets tvivl Domstolens praksis vedrørende anvendelsen af forordning nr. 1215/2012 hvad angår den retlige ordning for værnetingsklausuler, der er fastsat i denne forordnings artikel 25, samt særordningen i afdeling 4 i kapitel II i denne forordning om »kompetence i sager om forbrugeraftaler«, og navnlig begrebet »forbruger« i denne afdeling.
- 21 Hvad angår de vilkår, der er omhandlet i artikel 25 i forordning nr. 1215/2012, har denne ret fremhævet, at det følger af dom af 7. februar 2013, Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62), at denne type vilkår i en kontrakt i princippet kun kan have virkning på forholdet mellem de parter, som har givet deres samtykke hertil ved indgåelsen af kontrakten. Et sådant vilkår følger nemlig af en aftale mellem parterne, og for at det skal kunne gøres gældende over for tredjemand, er det principielt nødvendigt, at denne har givet samtykke hertil.
- 22 Hvad desuden angår begrebet »forbruger« som omhandlet i afdeling 4 i kapitel II i forordning nr. 1215/2012 har denne ret fremhævet, at eftersom den særordning, der er indført ved denne forordnings artikel 17 ff., er inspireret af et ønske om at beskytte forbrugeren som den part i

kontrakten, der må antages at være økonomisk set svagere og retligt set mindre erfaren end medkontrahenten, beskyttes forbrugeren kun, for så vidt som han personligt er sagsøger eller sagsøgt i et søgsmål. Hvis sagsøgeren ikke selv er part i den pågældende forbrugeraftale, er vedkommende derfor ikke omfattet af forbrugerværnetinget. Henset til Domstolens praksis ønsker den forelæggende ret oplyst, om der for at fastlægge rettens kompetence og afgøre gyldigheden af en værnetingsklausul skal tages hensyn til forpligtelsens »oprindelige« karakter, eller om den erhvervsdrivende, der har erhvervet den omhandlede fordring, kan anfægte denne klausul, fordi den er urimelig i henhold til den forbrugerbeskyttelsesordning, der er fastsat i bl.a. direktiv 93/13.

- 23 På denne baggrund har Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy (den regionale domstol i Warszawa, 23. appelafdeling for handelssager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 2, litra b), artikel 3, stk. 1 og 2, samt artikel 6, stk. 1, i [direktiv 93/13] og artikel 25 [forordning nr. 1215/2012] fortolkes således med hensyn til vurderingen af gyldigheden af en værnetingsaftale, at den omstændighed, at der ikke foreligger kontraktvilkår, der har været genstand for individuel forhandling, samt at der er tale om urimelige kontraktvilkår, der udspringer af en værnetingsklausul, også kan påberåbes af den endelige køber af en fordring, der er erhvervet efter en overdragelse fra en forbruger, selv om køberen ikke selv har status som en forbruger?«

Om Ryanairs anmodning om indledning af den mundtlige forhandling

- 24 Ved anmodning af 4. november 2020, indgået til Domstolens Justitskontor samme dag, har Ryanair anmodet om indledning af den mundtlige forhandling i henhold til artikel 83 i Domstolens procesreglement, idet selskabet har gjort gældende, at de af forelæggelsesafgørelsen omhandlede faktiske omstændigheder ikke var tilstrækkeligt forklaret, at der var behov for en grundig drøftelse, og at afgørelsen af denne tvist kan have afgørende betydning for fortolkningen af de relevante EU-retlige bestemmelser.
- 25 Det skal bemærkes, at Domstolen i henhold til denne bestemmelse af egen drift eller på forslag fra generaladvokaten eller på parternes anmodning ved kendelse kan bestemme, at retsforhandlingernes mundtlige del skal åbnes eller genåbnes, navnlig hvis den finder, at sagen er utilstrækkeligt oplyst, eller såfremt sagen bør afgøres på grundlag af et argument, som ikke har været drøftet af parterne.
- 26 I den foreliggende sag er de i denne bestemmelse fastsatte betingelser ikke opfyldt.
- 27 Den forelæggende ret har nemlig givet en tilstrækkelig redegørelse for de faktiske omstændigheder og den nationale lovgivningsmæssige ramme. Den skriftlige forhandling for Domstolen har endvidere alle givet parterne mulighed for at fremkomme med deres standpunkter. Desuden er der på ingen måde behov for at afgøre anmodningen om præjudiciel afgørelse på grundlag af argumenter, som ikke har været drøftet mellem parterne.
- 28 Efter at have hørt generaladvokaten skal Ryanairs anmodning om at indlede den mundtlige forhandling ikke efterkommes.

Om det præjudicielle spørgsmål

Formaliteten vedrørende anmodningen om præjudiciel afgørelse

- 29 Under den skriftlige forhandling har Ryanair anført, at selskabet har betalt det krævede beløb, som lå til grund for den tvist, der verserer for den forelæggende ret. Genstanden for anmodningen om præjudiciel afgørelse er således bortfaldet.

- 30 Adspurgt herom af Domstolen har denne ret anført, at tvisten i hovedsagen er blevet forenet med to andre sager, som involverer de samme parter i hovedsagen og vedrører påstande om kompensation, der ligeledes er fremsat i henhold til forordning nr. 261/2004, hvorfor der fortsat verserer en tvist for den forelæggende ret.
- 31 Det følger af såvel ordlyden som opbygningen af artikel 267 TEUF, at den præjudicielle procedure forudsætter, at der reelt verserer en retssag for den nationale domstol, og at denne domstol skal træffe en afgørelse, hvis udfald kan påvirkes af den præjudicielle afgørelse. Begrundelsen for ordningen med præjudiciel forelæggelse er således ikke, at der skal afgives responsa vedrørende generelle eller hypotetiske spørgsmål, men at der skal foreligge et behov med henblik på selve afgørelsen af en retstvist (jf. i denne retning dom af 27.2.2014, Pohotovost', C-470/12, EU:C:2014:101, præmis 28 og 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 32 I den foreliggende sag skal det bemærkes, at tvisten i hovedsagen er blevet forenet med andre sager, om hvilke det for Domstolen ikke er godtgjort, at kravene om kompensation er blevet opfyldt, og tvisten i hovedsagen må derfor anses for fortsat at versere for den forelæggende ret.
- 33 For så vidt som proceduren efter artikel 267 TEUF er et middel til samarbejde mellem Domstolen og de nationale retter, som giver Domstolen mulighed for at forsyne de nationale retter med de elementer vedrørende fortolkningen af EU-retten, som er nødvendige for, at de kan afgøre den for dem verserende tvist, er en sådan angivelse fra en national ret bindende for Domstolen og kan principielt ikke anfægtes af parterne i hovedsagen (dom af 27.2.2014, Pohotovost', C-470/12, EU:C:2014:101, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 Følgelig kan anmodningen om en præjudiciel afgørelse antages til realitetsbehandling.

Om realiteten

- 35 Med det forelagte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 25 i forordning nr. 1215/2012 samt artikel 2, litra b), artikel 3, stk. 1 og 2, og artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at et luftfartsselskab for at anfægte en rets kompetence til at påkende et søgsmål med påstand om kompensation, som er anlagt i henhold til forordning nr. 261/2004, og som er rettet mod dette luftfartsselskab, kan påberåbe sig en værnetingsklausul, der fremgår af en befodringsaftale mellem en passager og luftfartsselskabet, i forhold til et inkassoselskab, hvortil passageren har overdraget sin fordring.
- 36 Besvarelsen af dette spørgsmål indebærer en fastlæggelse af betingelserne for, at en sådan værnetingsklausul kan være bindende for det inkassoselskab, hvortil passageren har overdraget sin fordring.
- 37 Selv om den forelæggende rets spørgsmål om den af hovedsagen omhandlede værnetingsklausul både vedrører direktiv 93/13 og forordning nr. 1215/2012, skal spørgsmålet først undersøges i forhold til sidstnævnte forordning, eftersom den retlige ordning for denne type vilkår er fastlagt ved denne forordnings artikel 25.
- 38 Det følger af fast retspraksis, at begrebet værnetingsklausul skal fortolkes som et selvstændigt EU-retligt begreb, og at det princip om parternes frie vilje, der ligger til grund for artikel 25, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012, skal anvendes fuldt ud (jf. i denne retning dom af 10.3.1992, Powell Duffryn, C-214/89, EU:C:1992:115, præmis 14, af 9.12.2003, Gasser, C-116/02, EU:C:2003:657, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis, og af 7.2.2013, Refcomp, C-543/10, EU:C:2013:62, præmis 22 og 40 og den deri nævnte retspraksis).

- 39 Særligt kan den omstændighed, at den pågældende kontrakt er indgået online, ikke i sig selv betyde, at et sådant vilkår er ulovligt, forudsat at de i Domstolens praksis fastlagte betingelser om navnlig at kunne gemme den tekst, hvori dette vilkår fastsættes, overholdes (jf. i denne retning dom af 21.5.2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, præmis 40).
- 40 Artikel 25, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 præciserer endvidere ikke, om en værnetingsklausul kan overdrages fra parterne i en kontrakt til en tredjemand, som er part i en senere kontrakt, og som helt eller delvis indtræder i rettigheder og forpligtelser for en af parterne i den oprindelige kontrakt (dom af 7.2.2013, Refcomp, C-543/10, EU:C:2013:62, præmis 25, og af 20.4.2016, Profit Investment SIM, C-366/13, EU:C:2016:282, præmis 23).
- 41 Den ret, for hvilken en sag er indbragt, skal således efterprøve in limine litis, om den værnetingsklausul, som tillægger retten kompetence, faktisk har været genstand for parternes samstemmende vilje, som skal være udtrykt klart og præcist, idet formkravene i artikel 25, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 i denne forbindelse skal sikre, at den samstemmende vilje faktisk er godtgjort (jf. i denne retning dom af 7.2.2013, Refcomp, C-543/10, EU:C:2013:62, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis, og af 8.3.2018, Saey Home & Garden, C-64/17, EU:C:2018:173, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 42 Det følger heraf, at en værnetingsklausul i en kontrakt principielt kun kan have virkning på forholdet mellem de parter, som har givet deres samtykke hertil ved indgåelsen af aftalen (dom af 7.2.2013, Refcomp, C-543/10, EU:C:2013:62, præmis 29, og af 28.6.2017, Leventis og Vafeias, C-436/16, EU:C:2017:497, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).
- 43 I det foreliggende tilfælde gøres den i hovedsagen omhandlede værnetingsklausul ikke gældende af en af parterne i den kontrakt, hvori klausulen er fastsat, men af en tredjepart.
- 44 Selv om hverken Passenger Rights eller DelayFix, der efterfulgte førstnævnte, har givet samtykke til i forhold til Ryanair at være bundet af en værnetingsklausul, har dette luftfartsselskab heller ikke givet samtykke til at være bundet til dette inkassoselskab med et sådant vilkår.
- 45 Hverken parterne i hovedsagen eller den forelæggende ret har i øvrigt fremført forhold eller indikationer, der gør det muligt at fastslå, at parterne skulle have indgået en værnetingsaftale indeholdende en værnetingsklausul som den i hovedsagen omhandlede, i henhold til de i artikel 25, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 fastsatte formforskrifter.
- 46 Det følger således af det ovenstående, at et luftfartsselskab for at anfægte en rets kompetence til at påkende et søgsmål med påstand om compensation, som er anlagt i henhold til forordning nr. 261/2004, og som er rettet mod dette luftfartsselskab, principielt ikke kan påberåbe sig en værnetingsklausul, der fremgår af en befordringsaftale mellem en passager og luftfartsselskabet, i forhold til et inkassoselskab, hvortil passageren har overdraget sin fordring.
- 47 Det vil således alene være i tilfælde, hvor en tredjemand i henhold til den nationale ret, der skal finde anvendelse på sagens realitet, er indtrådt i alle den pågældendes rettigheder og forpligtelser i forhold til den oprindelige kontrakt, at en værnetingsklausul, som denne tredjemand ikke har givet samtykke til, ikke desto mindre kan være bindende for den pågældende (jf. i denne retning dom af 21.5.2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, præmis 65 og den deri nævnte retspraksis).
- 48 Det af den forelæggende ret forelagte spørgsmål kræver endvidere, at gyldighedsbetingelserne for en sådan klausul fastlægges.

- 49 Ifølge artikel 25, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 er de retter, der er udpeget i en værnetingsklausul, kompetente, medmindre værnetingsaftalen er materielt ugyldig »efter loven i den pågældende medlemsstat«. EU-lovgiver har således indført en regel, hvorefter gyldigheden af en værnetingsklausul skal bedømmes i henhold til lovgivningen i den stat, hvis retter er udpeget i denne klausul.
- 50 Såfremt den forelæggende ret i den foreliggende sag undersøger gyldigheden af værnetingsklausulen, tilkommer det den følgelig at gøre dette under hensyn til lovgivningen i den stat, hvis retter er udpeget i denne klausul, dvs. efter irsk ret.
- 51 Det påhviler endvidere den ret, for hvilken en tvist som den i hovedsagen omhandlede verserer, at anvende lovgivningen i den stat, hvis retter er udpeget i denne klausul, idet den skal fortolke denne lovgivning i overensstemmelse med EU-retten, navnlig direktiv 93/13 (jf. i denne retning dom af 21.4.2016, Radlinger og Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, præmis 79, og af 17.5.2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, præmis 41).
- 52 Det skal i denne forbindelse for det første fremhæves, at hvad angår forholdet mellem direktiv 93/13 og luftfartspassagerernes rettigheder som dem, der følger af forordning nr. 261/2004, har Domstolen fastslået, at direktiv 93/13 udgør en generel forbrugerbeskyttelseslovgivning, der finder anvendelse på alle erhvervssektorer, herunder sektoren for lufttransport (jf. i denne retning dom af 6.7.2017, Air Berlin, C-290/16, EU:C:2017:523, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- 53 For det andet skal det bemærkes, at Domstolen under omstændigheder, der svarer til de af hovedsagen omhandlede med overdragelse af fordringer til et inkassoselskab, hvad angår Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EUT 2008, L 133, s. 66) har fastslået, at det forhold, at de af disse sager omhandlede tvister alene bestod mellem erhvervsdrivende, ikke var til hinder for anvendelsen af et instrument, der henhører under den EU-retlige forbrugerbeskyttelse, eftersom anvendelsesområdet for dette direktiv afhænger af parternes identitet i forhold til kontrakt og ikke i forhold til den pågældende tvist (jf. i denne retning dom af 11.9.2019, Lexitor, C-383/18, EU:C:2019:702, præmis 20).
- 54 Denne retspraksis skal overføres på anvendelsen af direktiv 93/13.
- 55 Ifølge artikel 1, stk. 1, og artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13 finder dette direktiv nemlig anvendelse på kontraktvilkår, der er aftalt mellem erhvervsdrivende og forbrugere, som ikke har været genstand for individuel forhandling (dom af 7.11.2019, Profi Credit Polska, C-419/18 og C-483/18, EU:C:2019:930, praksis 51 og den deri nævnte retspraksis, og af 10.9.2020, A (fremleje af socialt boligbyggeri), C-738/19, EU:C:2020:687, præmis 34).
- 56 I den foreliggende sag blev den befordringsaftale, på hvilken den fordring, som DelayFix har gjort gældende, støttes, oprindeligt indgået mellem en erhvervsdrivende, dvs. et luftfartsselskab, og en passager, og intet tyder på, at sidstnævnte købte sin flybillet med andet end private formål.
- 57 Det skal for det tredje bemærkes, at i henhold til artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13 anses et sådant vilkår for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge den pågældende aftale til skade for forbrugeren.
- 58 I denne forbindelse har Domstolen gentagne gange fastslået, at en værnetingsklausul, der uden at have været genstand for individuel forhandling er indsat i en kontrakt, som er indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, og hvorved en enekompetence tillægges retten i den retskreds, hvor den erhvervsdrivendes hjemsted er beliggende, må anses for urimelig som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13, i det omfang den til trods for kravet om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren (jf. i denne retning dom af

27.6.2000, Océano Grupo Editorial og Salvat Editores, C-240/98 – C-244/98, EU:C:2000:346, præmis 24, af 4.6.2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, præmis 40, og af 9.11.2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, præmis 53).

- 59 En sådan klausul hører nemlig til den kategori af vilkår, hvis formål eller virkning er at ophæve eller indskrænke forbrugerens adgang til at rejse søgsmål, en kategori, der er omhandlet i punkt 1, litra q), i bilaget til dette direktiv (dom af 27.6.2000, Océano Grupo Editorial og Salvat Editores, C-240/98 – C-244/98, EU:C:2000:346, præmis 22, af 4.6.2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, præmis 41, og af 9.11.2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, præmis 54).
- 60 Det vurderes i denne forbindelse, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til, hvilken type tjenesteydelser den pågældende aftale omfatter, og under hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse i henhold til artikel 4, stk. 1, i direktiv 93/13.
- 61 Det påhviler således den nationale ret, for hvilken tvisten i hovedsagen verserer, i medfør af lovgivningen i den stat, hvis retter er udpeget i en værnetingsklausul, og under fortolkning af denne lovgivning i overensstemmelse med kravene i direktiv 93/13 at drage de retlige konsekvenser af dette vilkårs eventuelt urimelige karakter, eftersom det følger af ordlyden af dette direktivs artikel 6, stk. 1, at de nationale retter er forpligtede til at undlade at anvende et urimeligt kontraktvilkår, således at det ikke skaber bindende virkninger.
- 62 Det skal endelig fremhæves, at det følger af fast retspraksis, at i medfør af artikel 7, nr. 1), litra b), i forordning nr. 1215/2012, og hvad angår direkte flyvninger skal såvel afgangsstedet som ankomststedet anses for de steder, hvor tjenester, der leveres i henhold til en aftale om lufttransport, hovedsageligt leveres, således at en sagsøger, som anlægger sag om compensation på grundlag af forordning nr. 261/2004, kan vælge at anlægge sagen ved den ret, inden for hvis retskreds enten flyets afgangssted eller dets ankomststed befinder sig, således som disse steder er fastsat i aftalen (jf. i denne retning dom af 9.7.2009, Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, præmis 47, og kendelse af 13.2.2020, flightright, C-606/19, EU:C:2020:101, præmis 26).
- 63 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 25 i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at et luftfartsselskab for at anfægte en rets kompetence til at påkende et søgsmål med påstand om compensation, som er anlagt i henhold til forordning nr. 261/2004, og som er rettet mod dette luftfartsselskab, ikke kan påberåbe sig en værnetingsklausul, der fremgår af en befordringsaftale mellem en passager og luftfartsselskabet, i forhold til et inkassoselskab, hvortil passageren har overdraget sin fordring, medmindre dette inkassoselskab i medfør af lovgivningen i den stat, hvis retter er udpeget i denne klausul, er indtrådt i alle den oprindelige kontraherende parts rettigheder og forpligtelser, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve. En sådan klausul, der uden at have været genstand for individuel forhandling er indsat i en kontrakt, som er indgået mellem en forbruger, dvs. luftfartspassageren, og en erhvervsdrivende, dvs. det nævnte luftfartsselskab, og hvorved en enekompetence tillægges retten i den retskreds, hvor luftfartsselskabets hjemsted er beliggende, må i givet fald anses for urimelig som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13.

Sagsomkostninger

- 64 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 25 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at et luftfartsselskab for at anfægte en rets kompetence til at påkende et søgsmål med påstand om compensation, som er anlagt i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om compensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91, og som er rettet mod dette luftfartsselskab, ikke kan påberåbe sig en værnetingsklausul, der fremgår af en befordringsaftale mellem en passager og luftfartsselskabet, i forhold til et inkassoselskab, hvortil passageren har overdraget sin fordring, medmindre dette inkassoselskab i medfør af lovgivningen i den stat, hvis retter er udpeget i denne klausul, er indtrådt i alle den oprindelige kontraherende parts rettigheder og forpligtelser, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve. En sådan klausul, der uden at have været genstand for individuel forhandling er indsat i en kontrakt, som er indgået mellem en forbruger, dvs. luftfartspassageren, og en erhvervsdrivende, dvs. det nævnte luftfartsselskab, og hvorved en enekompetence tillægges retten i den retskreds, hvor luftfartsselskabets hjemsted er beliggende, må i givet fald anses for urimelig som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler.

Underskrifter